

Spinhuizen

Voor er in de 19e eeuw stoomspinnerijen ontstonden was het spinnen en twijnen handwerk, waarbij gebruik werd gemaakt van spinklossen en spinnewielen. Voor alle geweven stoffen, van welk materiaal dan ook, werden de garens dus in handwerk vervaardigd.

Er werd daarvoor een beroep gedaan op thuiswerkers, dikwijls hele gezinnen, die tegen lage beloning wol, vlas, hennep of katoen tot garens verwerkten. In de noordelijke Zaanstreek, Assendelft, Krommenie en Krommeniedijk, werden in thuiswerk vooral vooraf bewerkte hennepvezels gesponnen ten behoeve van de [Zeildoekweverij](#).

In Assendelft was in de 15e eeuw al sprake van enige georganiseerde spinnerij voor de linnenweverij. In de 17e en 18e eeuw ontstonden overal, vooral in de steden, de zogenoemde spinhuizen. Ze kunnen eenvoudigheidshalve sociale werkplaatsen worden genoemd, maar die aanduiding is te beperkt. De spinhuizen hadden een functie in de armenzorg, maar er werd ook in weeshuizen en strafinrichtingen gesponnen, waarbij op omvangrijke schaal kinderen en vrouwen te werk waren gesteld.

De Krommenieer rolreders betrokken voor hun zeildoekproductie de garens niet alleen uit de Zaanstreek, maar bijvoorbeeld ook van spinhuizen in Balk, Sloten, Lemmer, Meppel, Zwolle, Schermerhorn enzovoort. In de Zaanstreek zijn verschillende spinhuizen geweest. [Sipke Lootsma](#) noemt in Historische Studien II een Reekenboek vant Weecklijks Verdienst der Kinders int Spinhuys te Krommenie uit 1667. In dit spinhuis werden ook opgepakte bedelaars te werk gesteld. Er werd gewerkt tegen verschaffing van voedsel en een kleine beloning.

Zaandam had, getuige de naam Spinhuispad (padreglement 1730) in de 18e eeuw ook zo'n eigen instelling, waarover weinig of geen gegevens bekend zijn. De gemeente besloot in 1819 op voordracht van de [Maatschappij tot Nut van 't Algemeen](#) tot het oprichten van een spinfabriek onder directie van het plaatselijke armbestuur, met de bedoeling de toenemende bedelarij te weren. Deze inrichting stond aan het Stickelspad, de noordzijde van de huidige Stationsstraat, op de plaats van het eerdere spinhuis, en er werd begonnen met de tewerkstelling van 30 kinderen.

Door de opkomst van de stoomspinnerijen zijn de spinhuizen tenslotte verdwenen, in 1877 ook die te Zaandam. Ook elders zijn de spinhuizen sinds het midden van de 19e eeuw geleidelijk verdwenen.

From:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/> - **ZaanWiki**

Permanent link:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/doku.php?id=spinhuizen>

Last update: **2020/09/07 12:06**